

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

การวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทยของกลุ่มเป้าหมายและการใช้หนังสือเรียนของกลุ่มควบคุม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแก่นวิทยา จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย ของกลุ่มเป้าหมายกับหลังการใช้หนังสือเรียนของกลุ่มควบคุม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย
2. แผนแบบการทดลอง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย
5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแก่นวิทยา จังหวัดเชียงราย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 18 คน กำหนดให้เป็นกลุ่มเป้าหมาย
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเกี๋ยง จังหวัดเชียงราย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 1 ห้องเรียนจำนวน 18 คน กำหนดให้เป็นกลุ่มควบคุม

ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(purposive sampling) เนื่องจากโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา จังหวัดเชียงราย เป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพียงห้องเดียวผู้วิจัยจึงเลือกนักเรียนโรงเรียนบ้านเกี๋ยงเป็นกลุ่มควบคุม โดยมีบริบทของโรงเรียนคล้ายคลึงกัน ประกอบด้วย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนที่มีบริบทการจัดการเรียนรู้ที่คละ

นักเรียนออกเป็นกลุ่มเก่ง ปานกลางและอ่อน เช่นเดียวกันมีสภาพแวดล้อมติดชายแดนฝั่งแม่น้ำโขงของประเทศไทยและไทย สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น อาชีพเหมือนกันคือ การทำไร่ ทำนา รับจ้างและเป็นชาติพันธุ์ไทยใหญ่ จีนฮ่อและชนล้านนา และมีจำนวนนักเรียนเท่ากัน คือ กลุ่มเป้าหมาย 18 คน กลุ่มควบคุม 18 คน เป็นโรงเรียนที่อยู่ห่างกันประมาณ 5 กิโลเมตร

แผนแบบการทดลอง

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งมีแผนแบบการทดลองแบบ Randomized Pretest-Posttest Control Group Design ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 แผนแบบการทดลอง

(A)	O ₁	X	O ₂
(B)	O ₃	Y	O ₄

A แทน นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

B แทน นักเรียนกลุ่มควบคุม

X แทน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย

Y แทน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธี การใช้หนังสือเรียน

O₁ แทน การทดสอบก่อนเรียนของกลุ่มเป้าหมาย

O₂ แทน การทดสอบหลังเรียนของกลุ่มเป้าหมาย

O₃ แทน การทดสอบก่อนเรียนของกลุ่มควบคุม

O₄ แทน การทดสอบหลังเรียนของกลุ่มควบคุม

ที่มา : ประยุกต์มาจาก กาญจนา วัฒนา (2548, น. 58)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย จำนวน 13 เล่ม
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกของสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 ข้อ

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มเป้าหมาย ที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย จำนวน 10 ข้อรายการ

4. แผนการจัดการเรียนรู้แผนที่ 1-15 จำนวน 15 แผน เวลาเรียน 20 ชั่วโมง ในกลุ่มเป้าหมาย และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 1 เล่ม

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย

ขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 มี 5 ขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. ขั้นการวิเคราะห์

1.1 การศึกษาค้นคว้าและการกำหนดเนื้อหาได้มาจากการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้แกนกลางสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ครั้งนี้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย โดยศึกษาจากมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปีของมาตรฐานการเรียนรู้ ส 2.1, ส 2.2 รวมจำนวน 7 ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางของมาตรฐาน ส 2.1, ส 2.2 ซึ่งมีปัญหาจากผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนย้อนหลัง 2 ปี คือ ปีการศึกษา 2557-2558 ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมที่มีผลต่ำกว่าเป้าหมายของโรงเรียนที่ได้ตั้งไว้ที่ร้อยละ 80 คือได้เท่ากับ 74.71 และ 77.64 ตามลำดับ ส่วนสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ได้เท่ากับ ร้อยละ 69.20 และร้อยละ 74.55 ตามลำดับ จึงได้นำมาพัฒนาสื่อการเรียนรู้ โดยการจัดสร้างสื่อการเรียนรู้ ประเภทหนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นสื่อการเรียนรู้ รวม 13 เล่ม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ให้บรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

1.2 การวิเคราะห์ตัวชี้วัด เพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม

การกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านความรู้ ด้านทักษะ กระบวนการ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้มาจากการศึกษา และวิเคราะห์ตัวชี้วัดของมาตรฐานการเรียนรู้ ส 2.1 และ ส 2.2 รวม 7 ตัวชี้วัดให้ครอบคลุม

2. ขั้นตอนออกแบบ

การออกแบบการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย ผู้วิจัย ได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปีของสาระที่ 2 (ส 2.1, ส 2.2) และ สาระการเรียนรู้แกนกลางจากหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อ กำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในแต่ละเล่มที่จัดทำขึ้นทั้งหมด 13 เล่ม

2.2 กำหนดเค้าโครงรูปแบบการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม และภาพประกอบเนื้อหา คำอธิบายศัพท์ แบบฝึกหัด แบบทดสอบ บรรณานุกรมประจำเล่มให้ครบถ้วนตามองค์ประกอบ ของหนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยประยุกต์จากแนวคิดและขั้นตอนของการสร้างของ กุศยา แสงเดช (2549, น. 26-28) สนิท สัตโยภาส (2550, น. 58-68) กระทรวงศึกษาธิการ (2549, น. 36-38) และ จินตนา ไบกาชุยี่ (2551, น. 28-36) โดยมีลำดับขั้นตอนในการสร้าง คือ หลังจากที่ได้ศึกษาหลักสูตร แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ของสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดี ในวิถีสังคมไทย แล้วจึงเรียบเรียงเนื้อหาเป็นลักษณะการบรรยาย เป็นความเรียงบรรยายแล้ว มีภาพประกอบ เนื้อหา เป็นภาพจริง ชัดเจนสวยงาม ตัวอักษรและขนาดภาพประกอบมีขนาดเหมาะสมกับระดับชั้น และวัยของนักเรียน นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพ กลั่นกรอง แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องจนสมบูรณ์ในด้านการจัดรูปแบบ ความถูกต้องของหลักการใช้ภาษา การบรรจุ ภาพประกอบให้สอดคล้องกับเนื้อหา จนสามารถอธิบายความได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น ตรวจสอบความถูกต้อง ของแบบฝึกหัด แบบทดสอบประจำเล่ม และแก้ไขเฉลยคำตอบหรือแนวการตอบให้ถูกต้อง ตลอดจน การจัดรูปแบบและองค์ประกอบให้ถูกต้องตามลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ซึ่งประกอบด้วย ปกนอก ปกใน คำนำ คำชี้แจง สารบัญมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ แบบทดสอบ ก่อนเรียนเนื้อหา คำอธิบายศัพท์ แบบฝึกหัด แบบทดสอบหลังเรียน บรรณานุกรมและภาคผนวก

3. ขั้นพัฒนา

การตรวจสอบเพื่อการพัฒนาคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถี สังคมไทย ที่ได้สร้างขึ้นผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทยที่มีองค์ประกอบถูกต้อง ครบถ้วน เย็บรูปเล่มคงทนถาวรเพื่อความสะดวกในการนำไปใช้ให้คุณค่าได้ประโยชน์สูงสุด

3.2 นำหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ในส่วนของเนื้อหา สาระแบบฝึกหัด แบบทดสอบหลังเรียน การเฉลยคำตอบให้ถูกต้อง บรรจุภาพประกอบให้สัมพันธ์กับ เนื้อหาแต่ละหน้าปรับปรุงขนาดตัวอักษร แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องและตรวจสอบการใช้ ภาษาบรรยายให้ถูกต้อง

3.3 สร้างแบบประเมินคุณภาพความเหมาะสมของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดี ในวิถีสังคมไทย โดยกำหนดค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ดังนี้

ค่าคะแนน	5	คะแนน	หมายถึงมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
ค่าคะแนน	4	คะแนน	หมายถึงมีความเหมาะสมในระดับมาก
ค่าคะแนน	3	คะแนน	หมายถึงมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
ค่าคะแนน	2	คะแนน	หมายถึงมีความเหมาะสมในระดับน้อย
ค่าคะแนน	1	คะแนน	หมายถึงมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

นำผลการประเมินไปหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยการแปลงค่าคะแนนและเกณฑ์ดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2535, น. 23-25)

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	4.51 – 5.00	คือ	มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	3.51 – 4.50	คือ	มีความเหมาะสมในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	2.51 – 3.50	คือ	มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	1.51 – 2.50	คือ	มีความเหมาะสมในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	1.00 – 1.50	คือ	มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

3.4 แก้ไขปรับปรุงหนังสือให้ครบถ้วนสมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของคณะผู้เชี่ยวชาญ ในด้านการกำหนดภาพประกอบเนื้อหาการใช้ภาษา การเฉลยและแนวคำตอบของแบบฝึกหัด เฉลยคำตอบของแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนให้ถูกต้อง ผลการประเมินคุณภาพของหนังสือ อ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทยโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและนำไปคำนวณหาค่า t (ภาคผนวก ข หน้า 159 -162)

4. ขั้นตอนทดลองใช้

ก่อนที่จะนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมไปใช้กับกลุ่มประชากรผู้วิจัยได้นำหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ มาจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้ทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายที่กำหนดเสียก่อนนำไปใช้จริง ดังนี้

4.1 ทดลองแบบ 1 : 1 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนบ้านห้วยซ้อ อำเภอเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 ซึ่งเป็นห้องเรียนที่จัดนักเรียนคละกลุ่มเก่ง ปานกลาง และอ่อนเหมือนกัน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มทดลอง (A) ที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งมีระดับผลการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มอ่อน กลุ่มปานกลาง และกลุ่มเก่ง กลุ่มละ 1 คน รวม 3 คน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นสื่อการเรียนรู้ตามขั้นตอนในแผนการจัดการเรียนรู้จากนั้นบันทึกผล จากการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่า เวลาไม่เพียงพอ การพิมพ์มีผิดพลาดบางจุดและภาพมีขนาดเล็กไปและปรับปรุงภาพประกอบและบรรยายภาพให้มีขนาดโตและชัดเจนขึ้น หลังจากการทดลองครั้งที่หนึ่งนี้ พบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย

จำนวน 13 เล่ม มีประสิทธิภาพเท่ากับเฉลี่ยร้อยละ 77.59/79.17 ยังไม่ถึงเกณฑ์ที่ 80/80 (ภาคผนวก ข หน้า 159)

4.2 ทดลองแบบกลุ่มเล็ก (1 : 10) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนบ้านห้วยซ้อ อำเภอเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา และไม่ใช่กลุ่มทดลองในครั้งที่ 1 โดยครูประจำชั้น เลื่อนนักเรียน ซึ่งมีระดับผลการเรียนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มเก่งจำนวน 3 คน กลุ่มปานกลาง จำนวน 4 คน และผลการเรียนกลุ่มอ่อน จำนวน 3 คน รวม 10 คน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย จากการทดลอง พบว่ามีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.83/80.25 (ภาคผนวก ข หน้า 160) ยังไม่ถึงเกณฑ์ 80/80 ต้องปรับปรุงแก้ไขการให้แนวการตอบ แบบฝึกหัดและเฉลย แบบทดสอบหลังเรียน เมื่อแก้ไขปรับปรุงจนเรียบร้อยสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เป็นกลุ่มทดลองกลุ่มใหญ่ต่อไป

4.3 ทดลองกลุ่มใหญ่ (1 : 100) หรือ 1 ห้องเรียนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนบ้านเมืองกาญจน์ อำเภอเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 30 คน ซึ่งจัดสอนแบบคละนักเรียนกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน เช่นเดียวกัน แล้วจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดี ในวิถีสังคมไทย จำนวน 13 เล่ม 15 แผนการจัดการเรียนรู้ แผนละ 1-2 ชั่วโมง จากการทดลอง พบว่าประสิทธิภาพเท่ากับ 82.83/81.33 (ภาคผนวก ข หน้า 161-162) สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ได้ ตั้งไว้ที่ 80/80 จากนั้นได้จัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมฉบับสมบูรณ์ จำนวน 13 ชุด เพื่อนำไปใช้กับ กลุ่มเป้าหมายจำนวน 18 คน ในขั้นนำไปใช้และประเมินผลต่อไป

5. ขั้นนำไปใช้และประเมินผล

ผู้วิจัยได้นำหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในสังคมไทย ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ กับกลุ่มเป้าหมายตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 ทำการทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดความรู้พื้นฐาน สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดีในสังคมไทย จำนวน 40 ข้อ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สำหรับกลุ่มเป้าหมาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวนนักเรียน 18 คน แล้วบันทึกคะแนนไว้ ทั้งนี้ได้นำไปทดสอบก่อนเรียนกับกลุ่มควบคุมด้วยแบบทดสอบฉบับนี้

5.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย ตามแผนการจัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเชียงของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 13 เล่ม ใน 15 แผนการจัดการเรียนรู้ รวม 20 ชั่วโมงใช้เวลาดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559

5.3 เมื่อกลุ่มเป้าหมายได้เรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดพลเมืองดีในวิถีสังคมไทย จนครบ 13 เล่ม ใน 15 แผนการจัดการเรียนรู้ ให้ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 รวมทั้งสิ้น 40 ข้อ ซึ่งเป็นฉบับเดิมกับแบบทดสอบก่อนเรียน แล้วนำผลการทำแบบทดสอบมาเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุมจากการทดสอบหลังเรียน และด้วยการทดสอบค่าที (t-test)

แผนการจัดการเรียนรู้

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย เป็นสื่อการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีขั้นตอนการดำเนินการคือ

1. ขั้นการวิเคราะห์

1.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์และศึกษาการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบเรียงหัวข้อ เป็นความเรียง ตามลำดับจากหัวเรื่อง กลุ่มสาระการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ เวลาเรียนชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ เวลาเรียน มาตรฐานการเรียนรู้ (ส 2.1, ส 2.2) ตัวชี้วัดจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม สื่อการเรียนรู้หรือแหล่งความรู้ การวัดผลประเมินผล ความเห็นผู้บริหารโรงเรียน และบันทึกหลังสอนของครูผู้สอน จำนวน 15 แผนการจัดการเรียนรู้ แผนละ 1-2 ชั่วโมง รวม 20 ชั่วโมง

1.2 วิเคราะห์ตัวชี้วัดเพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรมกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในการเรียนด้านความรู้ ด้านทักษะ กระบวนการด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด (ส 2.1, ส 2.2) ของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาของหนังสืออ่านเพิ่มเติมชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย แต่ละเล่ม และสอดคล้องกับการวัดผลประเมินผลของแต่ละแผน

2. ขั้นตอนออกแบบ

ผู้วิจัยได้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาเนื้อหาหลักสูตรแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม เพื่อเป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ จากหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2.2 ศึกษาวิธีสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ และการวัดผลการประเมินผลการเรียนรู้จากเอกสารหลักสูตรตำราของนักวิชาการหลายท่าน เช่น นพพร ธนะชัยพันธ์ (2552) บุญชม ศรีสะอาด (2560) และกิตติพร ปัญญาภิณูโยผล (2550) และกองวิจัยทางการศึกษา (2555)

2.3 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 15 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย จำนวน 13 เล่ม เป็นสื่อการเรียนรู้โดยกำหนดเวลาเรียนแผนละ 1-2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 15 แผน รวมเวลา 20 ชั่วโมง

2.4 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและการวัดผลประเมินผล

3. ขั้นพัฒนา

การพัฒนาการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ได้ดำเนินการดังนี้

3.1 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ให้มีเนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ประจำแผนการจัดการเรียนรู้ครั้งละ 10 ข้อเป็นข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก เป็นข้อสอบชุดเดียวกันกับที่บรรจุไว้ในหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย เรียนเล่ม 1-13 และแบบฝึกหัดประจำเล่มมีหลากหลายรูปแบบ ทั้งแบบปรนัยและอัตนัย

3.2 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่เตรียมเสนอคณะผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพ ความถูกต้องและความเหมาะสม เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะ

3.3 สร้างแบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอยะรังของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

คะแนน 5	คะแนน หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
คะแนน 4	คะแนน หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
คะแนน 3	คะแนน หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
คะแนน 2	คะแนน หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
คะแนน 1	คะแนน หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

นำผลการประเมินไปหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) โดยการแปลงค่าคะแนนและเกณฑ์ดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2535, น. 23-25)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ซึ่งผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน
หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและนำไปคำนวณหาค่า t (ภาคผนวก ค หน้า 196-200)

4. ขั้นตอนทดลองใช้

นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย
หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย ทั้ง 13 เล่ม โดยทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนบ้านเมืองกาญจน์ อำเภอเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับ
การทดลองใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย ชั้นตอนที่ 3 กลุ่มใหญ่ สรุปผล
และปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้กับกลุ่มเป้าหมายในขั้นนำไปใช้และประเมินผล

5. ขั้นนำไปใช้และประเมินผล

ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ นักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 4 จำนวน 18 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559

การสร้างและพัฒนาคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในการสร้างและพัฒนาคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการสร้างและพัฒนาดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์

ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม ดังนี้

1.1 ศึกษาเนื้อหาสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระที่ 2 หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม
และการดำเนินชีวิตในสังคม และตัวชี้วัดชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

1.2 ศึกษาเกี่ยวกับเทคนิควิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

2. ขั้นตอนออกแบบ

ออกแบบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ
4 ตัวเลือก ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ รวมทั้งสิ้นจำนวน 60 ข้อ

3. ขั้นพัฒนา

3.1 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ
4 ตัวเลือก ตามการวิเคราะห์ข้อสอบและสร้างให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการวัด
รวมทั้งสิ้นจำนวน 60 ข้อ

3.2 การพัฒนาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยผู้วิจัยได้จัดทำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องด้านความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการวัดและข้อคำถาม

3.2.2 นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการวัดจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน แต่ละท่านพิจารณาถึงความเห็นว่าเป็นข้อสอบแต่ละข้อวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการวัดหรือไม่ โดยกำหนดคะแนนของการตรวจสอบ ดังนี้

- +1 แทนแน่ใจว่าข้อสอบข้อนั้น วัดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ระบุไว้จริง
- 0 แทนไม่แน่ใจว่าข้อสอบข้อนั้นวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ระบุไว้
- 1 แทนแน่ใจว่าข้อสอบข้อนั้นไม่ได้วัดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ระบุไว้

3.2.3 พิจารณาความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านในแต่ละข้อแล้วหาผลรวมคะแนนความคิดเห็น หรือข้อตัดสินของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเป็นรายข้อ โดยใช้สูตรการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) ดังนี้ พร้อมพรรณ อุดมสิน (2549, น. 116)

$$\text{สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

R แทน คะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3.2.4 คัดเลือกแบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา คือ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ข้อที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 จำนวน 40 ข้อแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ด้านการใช้คำถามและตัวเลือก การเฉลยคำตอบให้ถูกต้องและเหมาะสมตามข้อแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ (ภาคผนวก ง หน้า 209-211)

4. ขั้นตอนทดลอง

ในการจัดสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วนำไปใช้ทดลองเพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามขั้นตอนดังนี้

4.1 นำแบบทดสอบที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองภาคสนามกลุ่มใหญ่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเมืองกาญจน์ จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นนักเรียนชุดเดียวกันกับการทดลองใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558

4.2 นำกระดาษคำตอบมาตรวจให้คะแนน โดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบหรือตอบมากกว่าหนึ่งตัวเลือกในข้อเดียวกันให้ 0 คะแนน แล้วได้นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบเป็นรายข้อ โดยใช้สูตร การหาระดับความยากของแบบทดสอบและการหาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ บุญชม ศรีสะอาด. (560, น. 97-98 และ น. 103-104)

5. ขั้่นนำไปใช้และประเมินผล

คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) เท่ากับ 0.40-0.67 และค่าความยาก (p) ระหว่าง 0.53-0.73 จำนวน 40 ข้อ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบตามวิธีของ Kuder Richardson (KR-20) โดยใช้เทคนิค 25% ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเท่ากับ 0.84 แล้วนำไปทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนบ้านแก่นวิทยาและกลุ่มควบคุม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนบ้านเกี๋ยง อำเภอเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวนนักเรียนห้องเรียนละ 18 คน (ภาคผนวก ง หน้า 219-222)

การสร้างและพัฒนาคุณภาพแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน

ในการสร้างและพัฒนาแบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มประชากรที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้่นวิเคราะห์

ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม เพื่อสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้ง 13 เล่ม

2. ขั้่นออกแบบ

ผู้วิจัยได้ออกแบบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 10 รายการ

3. ขั้่นพัฒนา

3.1 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยมีรายการประเมิน จำนวน 10 ข้อ ดังนี้

3.1.1 หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย มีความเหมาะสมของเนื้อหา สื่อความหมาย ทำให้เข้าใจเรื่องได้ดี

3.1.2 ขนาดรูปเล่มมีความทนทาน ถาวร ความยาวพอเหมาะ

3.1.3 หนังสืออ่านเพิ่มเติม ทำให้มีความรู้เพิ่มพูนขึ้นมากกว่าเดิม

3.1.4 ภาพประกอบของหนังสือชัดเจน สวยงาม เหมาะสม สื่อความหมายตรงกับเนื้อหา เข้าใจง่าย

3.1.5 หนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นสื่อการเรียนที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การค้นคว้า แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ

3.1.6 ช่วยให้นักเรียนมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของพลเมืองดี มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ อนุรักษ์และร่วมสืบสานวัฒนธรรมและประเพณี

3.1.7 การศึกษาหนังสืออ่านเพิ่มเติม ช่วยให้นักเรียนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถแนะนำผู้อื่นได้ทั้งในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน

3.1.8 หนังสืออ่านเพิ่มเติม ช่วยให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ในการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการกลุ่ม

3.1.9 หนังสืออ่านเพิ่มเติม ช่วยทำให้นักเรียนมีสมาธิและมีความรู้สึกที่ดีในการเรียนด้วยการศึกษาอย่างมีความสุขทั้งใน และนอกเวลาเรียน

3.1.10 เครื่องมือการวัดผลประเมินผลจากแบบฝึกหัดและแบบทดสอบ มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ ของสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

3.2 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมและปรับปรุงแก้ไข ในส่วนของข้อความและการพิมพ์ให้ถูกต้อง

3.3 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอยางชุมน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขียงราย เขต 4 โดยกำหนดคะแนนของการตรวจสอบ(IOC) ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน ดังนี้

+1 แทน แน่ใจว่าข้อสอบข้อนั้น วัดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ระบุไว้จริง

0 แทน ไม่แน่ใจว่าข้อสอบข้อนั้นวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ระบุไว้

-1 แทน แน่ใจว่าข้อสอบข้อนั้นไม่ได้วัดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ระบุไว้

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา

และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เล่มที่ 1-13 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยได้ค่าเฉลี่ย (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกรายการประเมิน (ภาคผนวก จ หน้า 233)

3.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอยางชุมน้อยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขียงราย เขต 4 สำหรับนำไปใช้กับกลุ่มทดลองภาคสนามกลุ่มใหญ่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเมืองกาญจน์ อำเภอยางชุมน้อยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขียงราย เขต 4 แปลผลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) นำค่าเฉลี่ยที่ได้แปลงให้เป็นระดับความพึงพอใจ การกำหนดคะแนนและเกณฑ์ของระดับความพึงพอใจ บุญชม ศรีสะอาด (ม.ป.ป., น.65-67) ดังนี้

คะแนน 5 คะแนน เท่ากับค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
 คะแนน 4 คะแนน เท่ากับค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก
 คะแนน 3 คะแนน เท่ากับค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง
 คะแนน 2 คะแนน เท่ากับค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย
 คะแนน 1 คะแนน เท่ากับค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

4. ขั้นตอนทดลองใช้

ผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน ในกลุ่มทดลอง ภาคสนามกลุ่มใหญ่ โรงเรียนบ้านเมืองกาญจน์ อำเภอยางชุมน้อยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขียงราย เขต 4 ได้ค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามความพึงพอใจเท่ากับ 0.87 (ภาคผนวก จ หน้า 244-245)

5. ขั้่นนำไปใช้และประเมินผล

นำแบบสอบถามไปสอบถามความพึงพอใจในกลุ่มเป้าหมายจำนวน 18 คน ของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอยางชุมน้อยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขียงราย เขต 4 และนำแบบสอบถามที่นักเรียนตอบแล้วมาประมวลผลหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ระยะเวลาที่ดำเนินการ คือ ได้ทำการทดลองใช้เครื่องมือทุกชนิด ในภาคเรียนที่ 1 ของปีการศึกษา 2558 และนำไปใช้ในกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มควบคุม ในชั้นประเมินผล ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โดยกลุ่มเป้าหมายได้มาโดยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่สอนประจำชั้นและสอนประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 18 คน ส่วนกลุ่มควบคุม ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเกียง จำนวน 18 คน เท่ากัน

จัดการเรียนการสอนคละกลุ่มแก่ง ปานกลาง และ อ่อน เช่นเดียวกัน ครูผู้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซื่อนางสาวสมรัก รวงทอง สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เช่นกัน และเป็นผู้สอนกลุ่มควบคุม บริบทของโรงเรียนคล้ายคลึงกันเป็นชาติพันธุ์พื้นเมือง ตั้งอยู่ในพื้นราบ เป็นโรงเรียนขนาดเล็กและห่างจากโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา ประมาณ 3 กิโลเมตร เดินทางไปมาหาสู่กัน สะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารและประสานงานกัน มีการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนได้คือ

1.1 สอนในชั่วโมงปกติ ระหว่างเวลา 09.00 น.-10.00 น. พร้อมกันในวันเดียวกัน ในแต่ละครั้งทั้งสองโรงเรียน โดยมีเนื้อหาเดียวกันตามหลักสูตรแกนกลางและสาระการเรียนรู้แกนกลางของหลักสูตร 2551

1.2 ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบ (O_1/O_2) ฉบับเดียวกันจำนวน 40 ข้อ ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ถึง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15 ตามขั้นตอนในแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มควบคุม เวลา 20 ชั่วโมง เท่ากัน

1.3 ครูผู้สอนประชุมร่วมกัน ประเมินผลโดยประสานงานกันโดยตลอด

1.4 ความแตกต่าง คือ ใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม และหนังสือเรียนปกติเป็นสื่อการเรียนเท่านั้น

1.5 ผู้วิจัยได้รับความสะดวกและความร่วมมือจากครูผู้สอนกลุ่มควบคุมเป็นอย่างดี และผู้บริหารโรงเรียนบ้านเกียง ให้การสนับสนุน ส่งเสริมเป็นอย่างดี การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามเวลาเรียนปกติ ไม่มีผลกระทบหรือปัญหาใดๆ

2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยกลุ่มเป้าหมายดังนี้

2.1 ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนเรียน จำนวน 1 ครั้ง (O_1) โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้พื้นฐาน จำนวน 40 ข้อในกลุ่มประชากรและกลุ่มควบคุม แล้วตรวจบันทึกคะแนนไว้

2.2 ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนด้วยตนเองในกลุ่มเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

1) ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย จำนวน 13 เล่มควบคู่กับแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 15 แผนเวลา 20 ชั่วโมง และบันทึกคะแนนหลังเรียนและระหว่างเรียนไว้ทุกแผน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสือเรียนของกระทรวงศึกษาธิการในกลุ่มควบคุม จำนวน 15 แผน เวลา 20 ชั่วโมง เช่นเดียวกัน

2) ทดสอบหลังเรียนเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดียวกัน เป็นฉบับที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียนเช่นเดียวกัน (O_2) จำนวน 40 ข้อ และนำผลการทดสอบมาเปรียบเทียบทั้งก่อนเรียน-หลังเรียน โดยใช้สถิติค่า t-test, ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ในกลุ่มทดลองและนำไปใช้ทดสอบหลังเรียนในกลุ่มควบคุม เช่นเดียวกัน

3) นำแบบสอบถามความพึงพอใจให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 18 คน วิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนบ้านเกียง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 เป็นผู้สอนกลุ่มควบคุมได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

3.1 ทดสอบก่อนเรียน (O_1) จำนวน 1 ครั้ง โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้พื้นฐาน จำนวน 40 ข้อ ฉบับเดียวกับกับกลุ่มเป้าหมายได้ทำการทดสอบ

3.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันกับโรงเรียนบ้านแก่งวิทยา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แผนที่ 1-15 ในเนื้อหาเดียวกัน

3.3 ทำแบบฝึกหัดท้ายแผนเพื่อทดสอบความรู้ที่ได้รับแต่ละเนื้อหา แล้วทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O_2) จำนวน 40 ข้อ โดยแบบทดสอบฉบับเดียวกัน

3.4 ประชุมร่วมกันกับผู้วิจัยโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ผลการวิจัยถูกต้องสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลจากการทดลองไปวิเคราะห์ ดังนี้

1. การหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย (E_1/E_2) ใช้เกณฑ์มาตรฐาน 80/80 กลุ่มเป้าหมาย

2. การเปรียบเทียบการทดสอบหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดียวกัน วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และการทดสอบค่าที (t-test)

3. การหาคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย โดยใช้มาตราการประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และนำผลการประเมินไปหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน

4. การหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้มาตราการประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และนำผลการประเมินไปหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน

5. การศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มประชากรที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ใช้ระดับความพึงพอใจ จำนวน 5ระดับ ได้แก่ พึงพอใจมากที่สุด (5) พึงพอใจมาก (4) พึงพอใจปานกลาง (3) พึงพอใจน้อย (2) พึงพอใจน้อยที่สุด (1) และนำผลการศึกษาไปหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

6.1 การหาค่าระดับความยากของแบบทดสอบใช้สูตร ดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2560, น. 97)

$$\text{สูตรค่าความยากง่าย} \quad p = \frac{R_u + R_L}{2f}$$

เมื่อ p แทน ค่าระดับความยาก
 R แทน จำนวนคนที่ตอบข้อสอบถูกต้องทั้งหมด(ซึ่งเท่ากับ $R_u + R_L$)
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงและต่ำ (ซึ่งเท่ากับ 2f)
 f แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (ซึ่งเท่ากัน)

6.2 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบใช้สูตร ดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2560, น. 98)

$$\text{สูตรค่าอำนาจจำแนก} \quad r = \frac{R_u - R_L}{F}$$

เมื่อ r แทน ค่าอำนาจจำแนก
 R_u แทน จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มสูง
 R_L แทน จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ
 F แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (ซึ่งเท่ากัน)

6.3 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตร KR-20 ดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2560, น. 103-104)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ r_{tt} แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
 k แทน จำนวนข้อสอบ
 p แทน สัดส่วนของผู้ตอบถูกในแต่ละข้อ = $\frac{R}{N}$ เมื่อ R แทน
 จำนวนผู้ตอบถูกในข้อนั้นและ N แทนจำนวนผู้สอบ
 q แทน สัดส่วนของผู้ตอบผิดในข้อหนึ่งๆ = $1 - p$
 S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน

6.4 หาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย ตามเกณฑ์ $E_1/E_2 = 80/80$ โดยใช้สูตร $E_1/E_2 = 80/80$ ดังนี้ กองวิจัยทางการศึกษา (2555, น. 64)

$$\text{สูตรที่ 1} \quad E_1 = \frac{\sum x}{N} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ

$\sum x$ แทน คะแนนรวม

N แทน จำนวนนักเรียน

A แทน คะแนนเต็ม

$$\text{สูตรที่ 2} \quad E_2 = \frac{\sum F}{B} \times 100$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

$\sum F$ แทน คะแนนรวม

N แทน จำนวนนักเรียน

B แทน คะแนนเต็ม

แล้วนำผลการศึกษามารายงานผลในรูปแบบของตารางประกอบการบรรยายใต้ตารางด้วยความเรียง

6.5 การเปรียบเทียบการทดสอบหลังเรียนของกลุ่มเป้าหมาย (A) และกลุ่มควบคุม (B) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกันมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากสูตร ดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2560, น. 124)

สูตรการหาค่าเฉลี่ย

$$\text{สูตร} \quad \bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

สูตรการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากสูตร ดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2560, น. 126)

$$\text{สูตร } S = \frac{\sqrt{\sum(X-\bar{X})^2}}{N-1}$$

เมื่อ S แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X แทน คะแนนแต่ละตัว
 $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม
 $\sum$ แทน ผลรวม

ค่าที (t-test) ดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2560, น. 133)

$$\text{สูตร } t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n\sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤต เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
 D แทน ค่าผลต่างระหว่างคู่คะแนน
 n แทน กลุ่มเป้าหมายหรือจำนวนคู่คะแนน

6.6 การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด พลเมืองดีในวิถีสังคมไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ใช้ระดับความพึงพอใจ จำนวน 5 ระดับแล้วหาค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ 5 ระดับคะแนน ได้แก่มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) น้อยที่สุด (1) และ นำผลการศึกษาไปหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2560, น. 124)

สูตรการหาค่าเฉลี่ย

$$\text{สูตร } \bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
 N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

สูตรการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2560, น. 126)

$$\text{สูตร } S = \frac{\sqrt{\sum(X-\bar{X})^2}}{N-1}$$

เมื่อ S แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนแต่ละตัว

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

Σ แทน ผลรวม

6.7 ค่าร้อยละ ดังนี้ กิตติพร ปัญญาวิทยุโณผล, 2550, น. 189)

$$\text{สูตร } P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ P แทน ค่าร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

6.8 การหาค่าความเชื่อมั่นหรือค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ของแบบสอบถามความพึงพอใจ ดังนี้ นพพร ณะชัยขันธ (2552, น. 31)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาหรือค่าความเชื่อมั่น

k แทน จำนวนข้อถาม

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวม (S_t^2) และความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

(S_i^2) จากสูตร

$$S_t^2 = \frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}$$

เมื่อ n แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

S_t^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวม

S_i^2 แทน ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ ข้อที่ 1-10

ครบทุกข้อ

6.9 สูตรการหาค่าที (Paired-Samples t-test) เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุมของ บุญชม ศรีสะอาด (2560, น. 137)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
	$\bar{X}_1$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมาย
	$\bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม
	S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มเป้าหมาย
	S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มควบคุม
	n_1	แทน	จำนวนของกลุ่มเป้าหมาย
	n_2	แทน	จำนวนของกลุ่มควบคุม